

COMMENTAAR

Hannes Cattaete
Politiek redacteur

Koopzondag

"Dan hadden ze het maar moeten verbieden." Voilà, daarmee had Bart De Wever (N-VA) het gezegd. De Antwerpse burgemeester kreeg afgelopen weekend een herfststorm over zich heen omdat hij de Koopzondag in zijn stad niet wilde afgelasten. Op een moment dat iedereen moest beseffen dat die twee dagen voor de lockdown nog heel veel schade konden veroorzaken.

Volgens De Wever had de federale regering die nieuwe maatregelen ook zondagochtend al kunnen laten ingaan, in plaats van maandagochtend. Bij N-VA waren ze nog niet vergeten dat Vlaams minister-president Jan Jambon het hele land over zich had gekregen toen hij op dinsdag maatregelen aankondigde die pas op vrijdag zouden ingaan. De Wever heeft

gelijk: als de regering de winkels op zondag al had gesloten, dan had niemand er nog over moeten zeuren. Maar diezelfde De Wever had toch ook de zaterdagse toestanden gezien? Ellenlange wachtrijen voor én in winkels, met mensen die nog snel pantoffels, een plastic kerstboom of een boekenkast wilden kopen. "Cynisch en onbegrijpelijk", noemt de Antwerpse gouverneur Cathy Berx de beslissing om de Koopzondag te laten doorgaan. Berx heeft gelijk: een verantwoordelijke burgervader had de boel ook kunnen afgelasten.

Toch merkte je bij veel politici ook enige schroom om die duizenden "nu-we-nog-mogen"-shoppers met de vinger te wijzen. Misschien lag dat aan het feit dat ondertussen alle politici – de ene al wat meer dan de andere – al eens hebben nagelaten om hun verantwoordelijkheid te nemen? En misschien zijn er wel consumenten die vanaf nu geen online aankopen zullen doen, omdat ze geen computer hebben? Misschien was winkelen in deze barre tijd wel hun enige ontspanning? Misschien hadden die mensen ook wel een beetje gelijk, net zoals de verontwaardigde twitteraar die binnen achter zijn laptop bleef, afgevend op "zij die het maar niet begrijpen?".

Misschien moeten we bij het ingaan van deze tweede lockdown voor een keer beshuten dat we allemaal een beetje gelijk hebben, en de komende maanden vooral goed rond ons kijken dat we niemand kwijt geraken.

Reageer op commentaar@nieuwsblad.be

MAREC

Ondanks de oproep gingen we "Laat de volgende keer mensen verkleed in viruspak rondlopen in de winkelstraten"

"Doe het niet. Het is gevaarlijk", had minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (SPA) nog duidelijk gezegd. Tevergeefs, want zowel zaterdag als op Koopzondag liepen de winkelstraten bomvol. Wat bezielt mensen om daar mee in de massa te duiken, vlak voor een nieuwe lockdown?

SILKE REMMERY

De laatste keer massaal op café in maart, lange wachtrijen aan de containerparken toen die weer opengingen in april en nu een stormloop op de winkels. Elke keer kwam er kritiek, elke keer gebeurt het weer. Gaan we het dan nooit afleren? Niet volgens cognitief psycholoog Wouter Duyck (UGent). "Dit was voorspelbaar, en bij een eventuele volgende lockdown maken we wellicht weer dezelfde fout. Het is nu eenmaal hoe ons brein werkt."

Gingen veel shoppers er dan

van uit dat ze niet besmet zouden geraken tijdens dat uitje naar de winkelstraat? Het blijkt alleszins dat we de kans onderschatten dat we zelf het slachtoffer kunnen worden van negatieve gebeurtenissen. Dat bleek al uit eerder onderzoek, zegt Duyck. "Vraag de bevolking hoeveel kans ze hebben om te sterven aan kanker, en dan antwoorden ze veel minder dan in werkelijkheid het geval is. Omdat kansen zeer abstract zijn. Ons brein is niet gemaakt voor de inschatting ervan, zeker in de

verre toekomst. Dat is ook waarom sommigen moeilijk van het klimaatprobleem overtuigd kunnen worden."

We zien het niet

Volgens Duyck hangt het samen met het fenomeen WYSIATI: *what you see is all there is*. "Onze hersenen zijn gemaakt om op onmiddellijk zichtbare gevaren te reageren, bijvoorbeeld op een dreiging naast ons. Ze houden enkel rekening met zichtbare info." En dat zijn de cijfers van honderd coronadoden per dag niet. "Mensen weten niet of dat nu veel is. Pas als ze horen dat er normaal gemiddeld 900 doden per dag vallen, zijn ze zich bewust van de oversterfte door het virus."

Wat dan weer wel zichtbaar is, is het persoonlijke voordeel. Neem nu het excuus van iemand die per se nog gordijnen wou kopen. Shopt die vrouw niet, dan

ANTWERPEN

toch massaal 'funshoppen'

ziet ze dat mensen kunnen binnenkomen door het raam. Met gordijnen niet meer. "Het voordeel voor haarzelf is veel tastbaarder dan het nadeel voor ziekenhuizen die over drie weken weer voller liggen, dus heeft het voordeel een grotere impact op de beslissing om te gaan shoppen."

Camera op intensieve zorg

Optimistisch word je daar niet van. Sociaal psycholoog Frank Van Overwalle (VUB) ziet daarom maar één oplossing om te beletten dat we nog gaan funshoppen, en dat is strenger optreden. "En boetes opleggen aan wie de regels overtreedt. Pas dan worden de negatieve gevolgen groter en gaan mensen zich afvragen of funshoppen dat wel waard is."

Duyck ziet nog een andere manier, namelijk de overbelasting in ziekenhuizen benadrukken. Niet door viroloog Marc Van Ranst over de cijfers te laten reflecteren op televisie, wel door

een cameraploeg op intensieve zorg. "Ik pleit dan niet voor schrikwekkende beelden van patiënten die een doodstrid voeren, want mensen blokken dat gewoon af. Volg wel een verpleegkundige die op intensieve zorg met een bed toekomt en hoort: *Sorry, maar alles zit vol.*"

WOUTER DUYCK
COGNITIEF PSYCHOLOOG (UGENT)

"Dit was voorspelbaar, en bij een eventuele volgende lockdown maken we wellicht weer dezelfde fout"

Een andere manier is een experiment dat ik zou willen houden. Neem nu dat één procent van de bevolking besmet is geraakt, laat dan verhoudingsgewijs evenveel mensen in een viruspauze rondlopen in de winkelstraten. Dan kunnen mensen in-

schatten hoeveel kans er is dat ze tegen een besmet iemand aanlopen. Dat is veel aanschouwlijker."

Als laatste oplossing rest nog een psychologisch fenomeen: het vingervuilen van de "brave burger". Dat die zich geroepen voelt om de funshoppers zo te veroordelen, is eigenlijk een goed teken, zegt Van Overwalle: "Als pakweg tachtig procent zich aan de regels houdt en twintig procent het verknoeit, dan blijft het virus. Dan zegt de

meerderheid: *Zeg, moeten wij daar al die moeite voor doen?* De meerderheid is boos en gefrustreerd. Dat is een natuurlijke reactie, en een goed teken. Want het toont dat ze de regels nog altijd willen blijven volgen. Zeggen ze: *Als een ander zich er niet aan houdt, ik ook niet, dan zijn we veel verder van huis.*"

De Wever ziet geen graten in Koopzondag

Toen zaterdagochtend om negen uur de eerste beelden opdoken van de wachtrijen aan meubelen en andere winkels, regende het al snel reacties op sociale media. Tegen zaterdagmiddag kon je over de koppen lopen in de winkelstraten. En toen moest de videoboodschap van de Antwerpse burgemeester Bart De Wever (N-VA) nog komen. Daarin drukte hij de burgers op het hart "om alle regels te volgen", maar tegelijk maakte hij ook reclame voor de Antwerpse Koopzondag. "Voor velen is dit weekend wellicht de laatste kans om in winkels te gaan shoppen", zei De Wever, zich kennelijk van geen kwaad bewust. De N-VA-voorzitter ging daarmee in tegen de oproep van de regeringspartijen en de experts. "Ga niet nog een laatste keer shoppen", klonk het. "Met het huidige aantal besmettingen leiden zul-

ke bijeenkomsten zeker tot meer zieken."

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers (Open VLD) drukte de hoop uit dat mensen zouden wegblijven van de Koopzondag. De Antwerpse gouverneur Cathy Berx spaarde De Wever niet. "Het is bijna cynisch dat uitgeroepen op Allerheiligen - de dag waarop we de doden eren - de Koopzondag wordt georganiseerd." Volgens De Wever is het echter niet het stadsbestuur, maar de federale regering die het mogelijk heeft gemaakt om nog een laatste keer te gaan shoppen. "Het ministerieel besluit over de winkels was zaterdagavond klaar, maar de aankondiging is pas gebeurd op zondagmiddag, toen de winkels al open waren. Het was logisch geweest om de maatregel zondagochtend al te laten ingaan." (hca)

Frauke De Mol
14.11.20

Geniet allemaal van jullie koopzondag
Wij doen hier nog wel even verder
Tot over een week of 2 dan kan je ineens laten weten wat je gekocht hebt.
#stayhomeforus #flattenthecurveagain

• Het bericht van Frauke De Mol (midden) werd razendsnel meer dan 85.000 keer gedeeld.

Reactie van de zorg? "Tot over twee weken"

"Geniet allemaal van jullie Koopzondag. Wij doen hier nog wel even verder. Tot over een week of twee, dan kan je ineens laten weten wat je gekocht hebt." Waar de experts maar moeizaam in slagen, bereikte verpleegkundige Frauke De Mol zondag in een paar zinnen: haar cynische Facebookpost over het massale last-

minuteshoppedag deed iedereen even stilstaan bij het eigen gedrag. Haar bericht werd razendsnel meer dan 85.000 keer gedeeld. "Wij werken op de Covid-afdeling van het AZ Nikolaas, de foto is snel genomen vlak na onze briefing", vertelt ze. "We zaten allemaal met frustraties. Wij zijn hier zo hard aan het werken, pro-

beren mensen beter te maken, lopen hele dagen rond met zo'n pak aan. Op het einde van onze shift zijn we kapot. Sommigen hebben dat precies niet door, en gaan gewoon shoppen. Frustrerend dat de regering dat toestaat. Ik weet dat iedereen zijn best doet, maar hou het alsjeblieft veilig. En blijf in uw kot als het kan." (sobu, jzh)

13 d.

3,3 d. opmerkingen 85 d. keer gedeeld